

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Zenei nyelvfejlődés-történet 1 (Limbajul muzical sub aspect istoric 1)

Egyetemi tanév: 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3. Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4. Szakterület	Zene
1.5. Képzési szint	Mesterképzés (MA)
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Zeneművészet a kortárs térben
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Zenei nyelvfejlődés-történet 1 (Limbajul muzical sub aspect istoric 1)			A tantárgy kódja	TMM 1103
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Fekete Miklós				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Fekete Miklós				
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	1	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	2	melyből: 3.2. előadás	1	3.3. szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	28	melyből: 3.5. előadás	14	3.6. szeminárium/labor	14
3.5 Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
3.5.1. A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					28
3.5.2. Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					6
3.5.3. Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összóraszámmal)					28
3.5.4. Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
3.5.5. Vizsgák					2
3.5.6. Más tevékenységek: koncertrésztétel (opera, filharmónia, ANMGD, stb.), önálló zenehallgatás, konferencia-résztétel, nyílt intézményi programokon való résztétel, stb.					6
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszám					72
3.8. A félév összóraszám					100
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	BA-szintű zeneelméleti, zenetörténeti-zeneirodalmi, formatani, összhangzattani, ellenponttani alapismeretekkel való rendelkezés
4.2. kompetenciabeli	- zenei képességekkel való rendelkezés (zenei hallás, ritmusérzék) - kottaolvasási készséggel való rendelkezés - zenei elemzési készséggel való rendelkezés

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	75 %-os jelenléti kötelezettség - olvasmányok tanulmányozása és feladatok elvégzése
---	---

5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	• 100 %-os jelenléti kötelezettség • szemináriumi feladatok megoldása (órák keretében és tanórákon kívül) • szemináriumi bemutatók megtartása, projektek elkészítése
---	--

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP7	Kontextusba helyezi művészeti tevékenységét
CP10	Kiválasztja egy zenei kompozíció elemeit
CP12	Repertoárt állít össze
CP15	Művészeti alkotásokat vitat meg
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT4	Adekvát zenét választ a képzési tevékenységekhez

6.2. A tanulmányi programra jellemző képzési eredmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott tanulási eredmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP7	A hallgató ismeri művészeti szakterületének releváns történeti, kulturális és esztétikai vonatkozásait, és érti a művészi alkotás, valamint annak társadalmi, kulturális és ideológiai kontextusa közötti összefüggéseket.	A hallgató képes a művészeti tevékenységet tágabb kulturális és interdiszciplináris összefüggésekben elemezni és értelmezni, megalapozott és érvekkel alátámasztott következtetéseket fogalmazva meg, valamint az alkotásokat művészeti irányzatokhoz, stílusokhoz és esztétikai paradigmákhoz kapcsolni.
CP10	A hallgató ismeri a zenei kompozíciók alapvető szerkezeti elemeit és részeit, és érti az ezek között fennálló kapcsolatokat.	A hallgató képes a zenei kompozíciók releváns elemeit és sajátosságait azonosítani, elemezni és megalapozottan kiválasztani az értelmezési, elemzési vagy alkotói kontextus függvényében.
CP12	A hallgató ismeri a tananyagok kidolgozásának és kiválasztásának alapjául szolgáló pedagógiai és módszertani elveket. Érti a tartalmaknak a tanulók életkori sajátosságaihoz és felkészültségi szintjéhez való igazításának jelentőségét.	A hallgató képes az oktatási céloknak és a művészeti kontextusnak megfelelő tananyagok kidolgozására, kiválasztására és adaptálására. Változatos forrásokat és eszközöket alkalmaz a tanulási folyamat támogatására.

¹ A tanulmányi program tantervből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb oldalán kell feltüntetni.

CP15	A hallgató ismeri a zenei műalkotások elemzéséhez és értelmezéséhez kapcsolódó fogalmakat, elméleteket és szakterminológiát, és érti azok történeti, kulturális és esztétikai kontextusát.	A hallgató képes zenei műalkotások kritikai elemzésére és megvitatására, megalapozott és érvekkel alátámasztott következtetéseket fogalmaz meg, és megfelelő szakmai nyelvezetet alkalmaz.
CT4	A hallgató ismeri az oktatási tevékenységekhez alkalmazott repertoár kiválasztásának pedagógiai, stílári és technikai szempontjait, és érti annak a tanulók felkészültségi szintjéhez és az oktatási célokhoz való igazítását.	A hallgató képes az oktatási célhoz megfelelő zenei repertoár kiválasztására, a repertoárválasztás szakmai indoklására, valamint a kiválasztott repertoárnak a képzési kontextushoz és a tanulók profiljához való igazítására.

7. Tárgy-specifikus tanulási eredmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
- Azonosítja és leírja a különböző kultúrák, stílusok, műfajok és zenei formák jellegzetességeit, más művészeti területekkel és/vagy történeti vonatkozásokkal összefüggésben, különös tekintettel a szakirány specifikus repertoárjára. - Ismeri és használja a zenei vagy a területhez kapcsolódó releváns információforrásokat. - Azonosítja, meghatározza és leírja azokat a zenei nyelvi elemeket, amelyek a műelemzési módszerek alapját képezik, különös tekintettel a szakirány területére. - Ismerteti és osztályozza a (szakirány függvényében eltérő jellegű és összetettségű) zenei műveket stilisztikai sajátosságaik alapján, figyelembe véve a történeti és kulturális kontextust. - Gyűjt, értékkel, kiválaszt és rendszerezetten feldolgoz zenei vagy a területhez kapcsolódó információkat (történeti, kulturális, esztétikai, stilisztikai stb.). - Önállóan elemzi és értékeli az írott (partitúra) és a hangzó (audíció) anyag közötti összefüggést, a szakirányhoz igazodó, különböző korszakokból és stílushoz tartozó művek esetében.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
- Különböző művészeti és társadalmi kontextusokban képes eligazodni, alkalmazva a stílusokra, műfajokra, formákra és zenei tradíciókra vonatkozó ismereteit saját zenei-művészi tevékenységének megalapozására és alakítására. - Folyamatosan bővíti, sokszínűsíti, árnyalja és finomítja saját művészi nézőpontját a zenei-művészeti terület releváns információforrásainak tanulmányozásával. - Kreatív és kritikai módon elemez a szakirány specifikus repertoárjához tartozó zenei alkotásokat.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didakt. módszerek
Az ősi dallam: a hanglejtéstől az ötfokúságig. A ritmus és a dallam. A régi nagy kultúrák dallamossága: az ötfokúságtól a diatóniáig. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A gregorián dallam. A szöveg-dallam kapcsolata. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A középkori dúrdallamosság.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd,

A miseirodalom, motettairodalom és madrigálirodalom dallami-harmóniai jellege – 1. Zenei-stilisztikai elemzések.	brainstorming, egyéni/csoportos munka
A miseirodalom, motettairodalom és madrigálirodalom dallami-harmóniai jellege – 2. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A reneszánsz diatónia. A paródia és kontrafaktúra jelentősége a későközépkori és reneszánsz vokális zenében.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A diatónia válsága a későreneszánszban. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk dallamalakítás. A szöveg értelmének dallam- és harmóniaalakító ereje. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk művek (és műfajok) dallami és harmóniai nyelvezete – 1. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk művek (és műfajok) dallami és harmóniai nyelvezete – 2. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk melódia és harmónia viszonya. A barokk retorikus figurák szerepe és jelentősége. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A kasztráltak szerepe a 16-17. századi énekstílus alakulásában. A történelmi hangolások, mint a zeneirodalom alakulásának egyik befolyásoló tényezője. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A táncok jelentősége a barokk hangszeres és zenekari muzsikában. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A zenekar kialakulásának és alakulásának hatása a zenekari és vokál-szimfonikus műfajok fejlődésére. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk műfajfejlődés. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd,

Ismétlés	brainstorming, egyéni/csoportos munka
8.2 Szeminárium	Didakt. módszerek
Az ősi dallam: a hanglejtéstől az ötfokúságig. A ritmus és a dallam. A régi nagykultúrák dallamossága: az ötfokúságtól a diatóniáig. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A gregorián dallam. A szöveg–dallam kapcsolata. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A középkori dúrdallamosság. A miseirodalom, motettairodalom és madrigálirodalom dallami-harmóniai jellege – 1. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A miseirodalom, motettairodalom és madrigálirodalom dallami-harmóniai jellege – 2. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A reneszánsz diatónia. A paródia és kontrafaktúra jelentősége a későközépkori és reneszánsz vokális zenében.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A diatónia válsága a későreneszánszban. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk dallamalakítás. A szöveg értelmének dallam- és harmóniaalakító ereje. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk művek (és műfajok) dallami és harmóniai nyelvezete – 1. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk művek (és műfajok) dallami és harmóniai nyelvezete – 2. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk melódia és harmónia viszonya. A barokk retorikus figurák szerepe és jelentősége.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás,

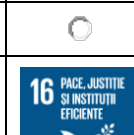
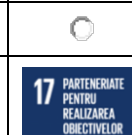
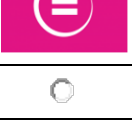
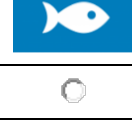
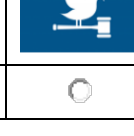
Zenei-stilisztikai elemzések.	megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A kasztráltak szerepe a 16-17. századi énekstílus alakulásában. A történelmi hangolások, mint a zeneirodalom alakulásának egyik befolyásoló tényezője. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A táncok jelentősége a barokk hangszeres és zenekari muzsikában. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A zenekar kialakulásának és alakulásának hatása a zenekari és vokál-szimfonikus műfajok fejlődésére. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk műfajfejlődés. Zenei-stilisztikai elemzések. Ismétlés	problematicizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
Könyvészet • *** <i>The New Grove Dictionary of Music and Musicians</i>. 2001. Macmillan Publishers. London. • ANGI István 2003. <i>Zeneesztétikai előadások I. és II. kötet</i>. Scientia Kiadó. Nagyvárad. • BÁRDOS Lajos 1961. <i>Modális harmóniák</i>. Zeneműkiadó. Budapest. • BARNA István 1979. <i>Örök muzsika</i>. Gondolat Kiadó. Budapest. • BARTEL, Dietrich 1997. <i>Musica Poetica – Musical-Rhetorical Figures in German Baroque Music</i>. University of Nebraska Press. Lincoln & London. • BERNSTEIN 1979. <i>A megválaszolatlan kérdés</i>. Zeneműkiadó. Budapest. • BOYDEN, Matthew 2009. <i>Az opera kézikönyve</i>. Park Könyvkiadó. Budapest. • CROCKER, Richard L. 2014. <i>A History of Musical Style</i>. Dover Publications. New York. • DAHLHAUS, Carl – EGGBRECHT, Hans Heinrich 2004. <i>Mi a zene?</i> Osiris Kiadó. Budapest. • DENIZEAU, Gérard 2009. <i>A zenei műfajok képes enciklopédiája</i>. Rózsavölgyi és Társa. Budapest. • DONINGTON, Robert 1978. <i>A barokk zene előadásmódja</i>. Zeneműkiadó. Budapest. • EGGBRECHT, Hans Heinrich 2009. <i>A nyugat zenéje – Folyamatok és állomások a középkortól napjainkig</i>. Typotex Kiadó. Budapest. • GÁRDONYI Zsolt – NORDHOFF, Hubert 2012. <i>Összhang és tonalitás</i>. Rózsavölgyi és Társa. Budapest. • GÜLKE, Peter 1979. <i>Szerzetesek – polgárok – trubadúrok. A középkor zenéje</i>. Zeneműkiadó. Budapest. • HARNONCOURT, Nikolaus 1989. <i>A beszédszerű zene – Utak egy új zeneértés felé</i>. Editio Musica. Budapest. • HARNONCOURT, Nikolaus 2002. <i>Zene mint párbeszéd</i>. Európa Könyvkiadó. Budapest. • HOLLAI Keresztély 2018. <i>Bevezetés Giovanni Pierluigi da Palestrina stílusába</i>. Magyar Egyházzenei Társaság. Budapest. • HOLOMAN, D. Kern 2015. <i>Szimfonikus zenekar</i>. Rózsavölgyi és Társa. Budapest. • KEDVES Tamás 1999. <i>Eszttika – Esztetikai és zeneesztétikai alapismeretek</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. • KEDVES Tamás, <i>Szöveggyűjtemény a zeneesztétikai tanulmányokhoz</i>, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997 • KELLY, Thomas Forest 2014. <i>Régizene – nagyon rövid bevezetés</i>. Rózsavölgyi és Társa. Budapest. • MICHELS, Ulrich 2003. <i>Atlasz – Zene</i>. Athenaeum 2000 Kiadó. Budapest. • MOLNÁR Antal 1971. <i>Gyakorlati zeneesztétika</i>. Zeneműkiadó. Budapest. • PALISCA, Claude V. 1976. <i>Barokk zene</i>. Zeneműkiadó. Budapest. • PINTÉR Tibor 2012. <i>Tört akkordok – Zeneesztétikai írások</i>. L'Harmattan. Budapest. • SZABOLCSI Bence 1957. <i>A melódia története – Vázlatok a zenei stílus múltjából</i>. Zeneműkiadó. Budapest. • TODUȚĂ, Sigismund 1969/1973/1978. <i>Formele muzicale ale barocului în operele lui J. S. Bach, vol. 1-3</i>. Ed. Muzicală. București. • ȚĂRANU, Cornel 1981. <i>Elemente de stilistică muzicală (Secolul XX), vol. I</i>. Conservatorul „G. Dima”, Cluj-Napoca.	

- UJFALUSSY József 1980. *Zenéről, Esztétikáról*. Zeneműkiadó. Budapest.
- WILHEIM András (szerk.) 2003. *Szabolcsi Bence válogatott írásai*. Typotex Kiadó. Budapest.
- WÖRNER, Karl H. 2007. *A zene története*. Vivace Zenei Antikvárium és Kiadó. Budapest.
- ZOLTAI Dénes 1969. *A zeneesztétika története – Éthosz és affektus*. Zeneműkiadó, Budapest.

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ³	9.2 Értékelési módszerek ⁴	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	- A. vizsga: szóbeli / írásbeli / projekt, stb.;	- problematizálás - számonkérés - vizsga	70%
9.5 Szeminárium/ Labor	- aktív szemináriumi jelenlét és tevékenység; - B. a kijelölt órai és önálló szemináriumi feladatok teljesítése (dolgozat / portfólió / projekt / zenei összeállítás, stb. elkészítése és bemutatása);	- folyamatos megfigyelés - portfólió - bemutatás	20%
	- D. hivatalból járó pontszám (1 jegypont)		10%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
- aktív részvétel az új témák kibontásakor és problematizálásakor (kurzus), illetve azok gyakorlati feldolgozásain (szeminárium, önálló feladatok és munkák) – az órák min. 75%-án; - a félév alatti szemináriumi munkák 100%-os elvégzése kizáró jellegű feltétele a szessziós vizsgán való részvételnek; - a vizsgapontszám min. 50%-ának teljesítése;			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁵

		A fenntartható fejlődés általános ikonja						
								
								Nem alkalmazható
								

³ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁴ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

⁵ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az [Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás](#) szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.

Kitöltés időpontja:
2026. 04. 25.

Előadás felelőse:
dr. Fekete Miklós

Szeminárium felelőse:
dr. Fekete Miklós

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

Intézetigazgató: